

Pojmy pro výukový program Zdravá krajina Plzeňského kraje

Zdravá krajina = ekologicky stabilní, všechny složky fungující a navzájem propojené, má vysokou biodiverzitu

Biodiverzita = rozmanitost všech organismů na Zemi

Evaporace/evapotranspirace = vypařování z anorganických povrchů a z povrchů rostlin

Kondenzace = přeměna skupenství vody z plynného na kapalné

Infiltrace = vsakování vody do podloží

Retence = schopnost zadržení vody

Větrná a vodní eroze půdy = proces postupného narušování, rozrušování půdy a odnášení jejích částic z povrchu pryč

Povodeň = stav, kdy voda přetéká ze svých koryt a dostává se na místa, kde není obvyklá (jako jsou ulice, domy apod.)

Vodní nádrž = uměle vytvořená vodní plocha, jejíž voda se používá pro spotřebu lidí, vytváří se nejčastěji zahrazením vodního toku

Dešťová voda = voda vypadávající z atmosféry

Zelená střecha = rostlinný kryt budov, který pomáhá s izolací, zadržují dešťovou vodu a poskytuje místo k životu mnoha organismům

Městská zeleň = vegetace, která se nachází na území města či obce, zahrnuje parky, zahrady, stromové aleje a malé zelené plochy např. na náměstích

Mikroklima = klima určité malé oblasti, například jezera nebo lesa

Meandr = zákruta na vodním toku, která je vytvořena přirozeným prouděním toku

Orba po vrstevnici = ideální styl orby, který zabraňuje velkému odplavování živin a půdy z polí

Orba po spádnici = špatný styl orby, který podporuje odplavování živin a půdy z polí

Odpadní voda = voda, kterou není možné použít bez předchozího přečištění nebo úpravy, často voda z průmyslu, domácností nebo zemědělství

Šedá voda = odpadní voda, která není tak znečištěná jako odpadní voda ze záchodů, ale není tak čistá jako pitná voda, např. voda z mytí nádobí, prádla, voda z procesu chlazení

Černá voda = voda z toalet, která obsahuje moč, exkrementy, toaletní papír apod.

Pitná voda = voda zpracovaná úpravnou vody

ČOV = zařízení určené pro odstraňování nečistot z městské, průmyslové nebo zemědělské odpadní vody před jejím vypuštěním např. do přírodních vodních toků

Úpravna vody = vzniká zde pitná voda přečištěním vody z ČOV

Intenzifikace zemědělství = proces zvyšování produkce na stejné ploše půdy prostřednictvím zvýšeného použití vstupů jako jsou hnojiva, pesticidy a zavlažování, za účelem dosažení vyšších výnosů

Extenzifikace zemědělství = proces snižování intenzity využití vstupů, jako jsou hnojiva a pesticidy, a rozšiřování plochy obdělávané půdy, aby byly udrženy nebo mírně zvýšeny výnosy bez zvyšování environmentálního dopadu

Úrodnost půdy = schopnost půdy podporovat růst rostlin a produkovat plodiny ve vysoké kvalitě a množství, je závislá na mnoha faktorech např. na množství živin v půdě či pH

Hnojivo = materiál používaný v zemědělství a zahradnictví, který dodává půdě nebo rostlinám živiny, může být organické či anorganické, obvykle obsahují dusík, fosfor a draslík

Pesticidy = materiály určené k ochraně rostlin nebo plodin před škůdci, nemocemi nebo plevele

Větrolam = řada stromů nebo keřů (či uměle vytvořených zábran) vysazených tak, aby chránily určitou oblast před větrem a snižovaly erozi

Remízek = malý lesík nebo skupina keřů v krajině, sloužící jako útočiště pro faunu a zvyšující biodiverzitu

Mez = úzký pruh půdy neobdělávaný nebo zatravněný, oddělující jednotlivá pole nebo pozemky

Stav ovzduší = kvalita a čistota atmosférického vzduchu v určitém místě a čase, ovlivněná přítomností znečišťujících látek a meteorologických podmínek

Meliorace polí = zemědělské a technické úpravy prováděné na půdě s cílem zlepšit její kvalitu a zvýšit úrodnost, například odvodněním, zavlažováním nebo přidáváním živin

Utuzování (zhutnění) půdy = proces zvyšování její pevnosti a stabilit, typicky prováděný mechanickým stlačením

Obnovitelné zdroje energie = přírodní zdroje energie, které se po využití mohou rychle obnovit, jako například sluneční světlo, vítr, voda nebo biomasa

Ekoton = přechodová oblast mezi dvěma různými ekosystémy, kde se mísí charakteristiky obou sousedních biotopů, což vede k větší biologické diverzitě a specifickým ekologickým podmínkám

Kořenová čistírna odpadních vod = zařízení, které čistí odpadní vody pomocí rostlin, půdy a mikroorganismů, odstraňuje znečištění a umožňuje opětovné využití či vypouštění do životního prostředí

Monokultury = zemědělský systém, ve kterém se pěstuje pouze jediný druh rostliny na velké ploše

Ekologické zemědělství = zemědělský přístup, který klade důraz na udržitelnost a minimalizaci negativního dopadu na životní prostředí

Kolektivizace = politický proces, při kterém se majetek, obvykle zemědělský, převádí z individuálního nebo soukromého vlastnictví do vlastnictví kolektivu, často za účelem centralizace a kontroly státu

Osevní postupy = plány a metody, které určují, jaké plodiny se mají pěstovat na určitých pozemcích v daném období. Cílem je optimalizovat výnosy, udržovat půdní plodnost, minimalizovat erozi a podporovat biodiverzitu

Klimatická změna = dlouhodobé a systematické změny v průměrných podmínkách počasí na Zemi, včetně teploty, srážek, větrů a dalších meteorologických faktorů. Klimatická změna má rozsáhlé dopady na životní prostředí, ekonomiku a lidské společnosti

Průmysl = sektor ekonomiky zaměřený na výrobu a zpracování surovin do hotových produktů nebo polotovarů, které jsou dále využívány v jiných průmyslových odvětvích nebo jsou přímo určeny koncovým spotřebitelům

Toxicita = míra, jakou látka může být škodlivá pro organismy při vystavení této látce

Těžké kovy = skupina prvků charakteristických svou vysokou hustotou nebo atomovou hmotností, např. olovo, rtuť, kadmium a arzen, jsou často toxické i v malých množstvích a mohou být nebezpečné pro životní prostředí i zdraví lidí

Fosilní paliva = přírodní zdroje energie, které se tvořily z organických materiálů, jako jsou rostliny a živočišné zbytky, po miliony let pod zemským povrchem, hlavními typy fosilních paliv jsou ropa, uhlí a zemní plyn